

Uchwała Nr 16/58/2015
Rady Wydziału Pedagogiki i Psychologii
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie
z dnia 18 lutego 2015 roku

w sprawie zatwierdzenia koncepcji rozwoju kierunków studiów realizowanych na
Wydziale Pedagogiki i Psychologii

Rada Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
zatwierdza koncepcje rozwoju kierunków studiów, realizowanych na Wydziale Pedagogiki i
Psychologii :

1. Pedagogika – załącznik nr 1
2. Pedagogika specjalna – załącznik nr 2
3. Praca socjalna – załącznik nr 3
4. Psychologia – załącznik nr 4
5. Animacja kultury – załącznik nr 5

Przewodniczący Rady Wydziału Pedagogiki i Psychologii
Dziekan

prof. dr hab. Ryszard Bera

Załącznik nr 2 do Uchwały Nr 16/58/2015
Rady Wydziału Pedagogiki i Psychologii
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie
z dnia 18 lutego 2015 roku

KONCEPCJA ROZWOJU KIERUNKU

Pedagogika specjalna

1. Charakterystyka kierunku (zgodna z zakładanymi efektami kształcenia)

Kierunek Pedagogika Specjalna o profilu ogólnoakademickim, uwzględnia aktualne zmiany w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których się wywodzi, wzorce i doświadczenia międzynarodowe właściwe dla tego kierunku oraz zorientowanie na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym szczególnie rynku pracy.

W ramach tego kierunku wypracowane zostaną założenia nowych specjalności, które realizowane będą na studiach dwustopniowych: licencjatu oraz studiach II stopnia, stacjonarnych i nie-stacjonarnych. W ramach studiów licencjackich zostaną zaproponowane; 1) *Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną i wczesna edukacja* oraz 2) *Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością sensoryczną (tyflopädagogika i surdopädagogika) i wczesne wspomaganie rozwoju dziecka*.

Na szczególną uwagę zasługuje kształcenie w ramach studiów pierwszego stopnia przyszłej kadry pedagogicznej dla zespołów wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Ten specyficzny system wczesnych oddziaływań terapeutycznych, oparty na współpracy między specjalistami a rodziną dziecka ze specjalnymi potrzebami i zaburzeniami rozwoju jest już obecny w praktyce światowej pedagogiki specjalnej od dawna. Już w latach 50. XX wieku w USA uznawano rodzinę dziecka niepełnosprawnego za ważnego partnera we wczesnej rehabilitacji i terapii specjalistycznej.

Natomiast specjalność – *pedagogika resocjalizacyjna* - będzie mogła być realizowana zarówno w ramach profilu nauczycielskiego jak i nienauczycielskiego, co w istotny sposób rozszerzy ofertę edukacyjną i spotka się z zainteresowaniem szerszej grupy przyszłych studentów.

Na studiach II stopnia będą proponowane; (1) *specjalna terapia pedagogiczna i edukacja inkluzyjna* oraz (2) *edukacja i rehabilitacja osób z autyzmem i z trudnościami w uczeniu się*.

Pierwsza z nich (1) uwzględnia specjalną terapię pedagogiczną, rozumianą jako zespół systematycznych, ciągłych i planowanych oddziaływań korekcyjnych, kompensacyjnych, stymulacyjnych (motywujących, np. za pomocą treningu atrybucji) i usprawniających, których przedmiotem są niepowodzenia szkolne i życiowe, a ich podmiotem jest osoba: z niepełnosprawnością sensoryczną (narządu wzroku i słuchu), intelektualną, z trudnościami w uczeniu się i zaburzeniami towarzyszącymi (ADHD, zaburzeniami emocjonalnymi i zachowania), osoba zdolna z trudnościami w uczeniu się (ang. *gifted learning disabled*). Ponadto skupia się ona na teoretycznych i praktycznych aspektach kształcenia, wychowania i nauczania włączającego, mając na względzie, zwłaszcza specjalne

potrzeby edukacyjne ucznia z niepełnosprawnością sensoryczną (wzroku i słuchu), intelektualną, autyzmem, z trudnościami w uczeniu się, z wybitnymi uzdolnieniami itp.

Druga z nich (2) obejmowałaby pedagogikę osób z autyzmem lub tzw. spektrum autystycznym, z trudnościami w uczeniu się i zaburzeniami towarzyszącymi, a także osób zdolnych i wybitnie zdolnych mających trudności w uczeniu się, w tym specyficzne takie jak dysleksja, dyskalkulia; pedagogikę poszerzoną o aspekty psychologiczne i socjologiczne (teoretyczne, praktyczne i badawcze) dotyczące ich funkcjonowania psychicznego i społecznego (przystosowania), które wydają się być silnie powiązane nie tylko z ich edukacją, ale i z rehabilitacją psychiczną oraz społeczną, jakością życia, rezyliencją itp. Ponadto na studiach drugiego stopnia osoby zainteresowane *resocjalizacją* będą mogły rozszerzać swoją wiedzę i kompetencje w ramach nowej specjalności nazwanej – *Resocjalizacja z socjoterapią*. W ten sposób będzie można zminimalizować różnice programowe w przypadku tych studentów, którzy na poziomie studiów pierwszego stopnia studiowali resocjalizację z profilaktyką czy bezpieczeństwem społecznym, a nawet pracę socjalną, lub inne pokrewne specjalności.

Zgodnie z zakładanymi kierunkowymi efektami kształcenia w ramach tych studiów kształceni będą pedagodzy specjalni przygotowani do pracy z osobami charakteryzującymi się niepełnosprawnością intelektualną, sensoryczną, trudnościami w uczeniu się, autyzmem, nieprzystosowaniem społecznym.

W zakresie studiów I stopnia student uzyskuje wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne istotne dla zawodowego funkcjonowania i rozwoju. Natomiast na studiach II stopnia nastąpi doskonalenie, pogłębienie i wzbogacenie zwłaszcza tych kompetencji, które są konieczne do podejmowania i realizowania samodzielnych badań empirycznych w zakresie wymienionych wyżej obszarów z zakresu niepełnosprawności i nieprzystosowania społecznego przyszłych uczniów, wychowanków i podopiecznych.

W ramach kierunku student wyposażony zostanie w ugruntowaną wiedzę z zakresu pedagogiki specjalnej. Ponadto zostanie zapoznany z podstawowymi i pogłębionymi treściami z zakresu pedagogiki ogólnej, psychologii, socjologii, filozofii, biomedycznych podstaw rozwoju, kryminologii czy prawnych podstaw rehabilitacji i resocjalizacji.

W toku studiów kształtowane będą kompetencje i umiejętności metodyczne studentów niezbędne do pracy z osobami niepełnosprawnymi i nieprzystosowanymi społecznie, zróżnicowane i dostosowane do określonego poziomu kształcenia w ramach działalności edukacyjnej, rehabilitacyjnej i resocjalizacyjnej. W ten sposób nasi studenci zostaną przygotowani do efektywnego funkcjonowania zawodowego oraz do podjęcia samodzielnej działalności badawczej.

Zwrócona zostanie szczególna uwaga na to, aby na studiach I i II stopnia ze względu na ich profil ogólnoakademicki wypracowane zostały moduły zajęć powiązane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z tym kierunkiem studiów, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS. Zajęcia te będą służyć zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia samodzielnych badań naukowych.

2. Związek z misją i strategią rozwoju Uczelni oraz strategią rozwoju Wydziału

Kierunek Pedagogika Specjalna wpisuje się w misję i strategię rozwoju Uczelni i Wydziału. Realizowane w ramach niego efekty kształcenia odpowiadają współczesnym, międzynarodowym tendencjom w nauczaniu i wychowaniu człowieka z niepełnosprawnością, a zwłaszcza wymaganom stawianym przez tzw. „ruch na rzecz integracji społecznej czy też inkluzji edukacyjnej i kulturowej”. Są zgodne z obowiązującym trendem propagującym badania wielodyscyplinarne i interdyscyplinarne mające na celu dogłębne poznanie istoty niepełnosprawności, zaburzeń rozwoju i ich korelatów, istniejących ograniczeń i potencjału (możliwości) jednostki ludzkiej, co powinno przekładać się na efektywność diagnozy, profilaktyki i terapii upośledzeń o charakterze sensorycznym, poznawczym/intelektualnym, somatycznym, psychicznym, społecznym i edukacyjnym (w zakresie osiągnięć szkolnych).

Nauczyciele akademicki (pedagodzy specjalni) a zarazem badacze publikują wyniki badań własnych zagranicą m.in. w Kanadzie (Uniwersytet w Winnipeg), Niemczech (Uniwersytet w Ulm). W ten sposób przyczyniają się do ich umiędzynarodowienia, co jest bardzo ważne dla owocnej współpracy z pedagogami i pedagogami specjalnymi z innych krajów.

Tendencje obserwowane od lat w zakresie organizacji kształcenia osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz nieprzystosowanymi społecznie wymuszają wypracowanie propozycji edukacyjnych o charakterze wielospecjalnościowym, uwzględniających złożone i wielorakie ograniczenia podmiotów działalności edukacyjnej. W ramach wypracowanej oferty uwzględnione zostaną strategie istotne z perspektywy poszerzających się na różnych etapach kształcenia tendencji integracyjnych i inkluzyjnych.

Systematyczne doskonalenie katalogu specjalności jest także niezbędne z uwagi na zmiany w zakresie przepisów prawa oświatowego określających kompetencje specjalistów realizujących działalność edukacyjno-rehabilitacyjną czy resocjalizacyjno-socjoterapeutyczną. Podejmowane zmiany programu kształcenia na kierunku Pedagogika Specjalna będą ściśle konsultowane z interesariuszami zewnętrznymi oraz wewnętrznymi. W ramach współpracy przewidziane są systematyczne spotkania z pracownikami instytucji, będącymi potencjalnymi pracodawcami absolwentów kierunku, studentami oraz pracownikami realizującymi zajęcia.

Dostosowanie oferty kształcenia w postaci specjalności będzie również uwzględniać współczesne światowe tendencje zachodzące na polu pedagogiki specjalnej oraz dyscyplin pokrewnych, wynikające z dorobku empirycznego. Dotyczy to zwłaszcza kwestii nomenklaturowych, definicyjnych, klasyfikacyjnych, ale również pewnych rozwiązań sugerowanych i akceptowanych w ramach edukacji, rehabilitacji czy resocjalizacji osób niepełnosprawnych i nieprzystosowanych społecznie.

W ramach działań doskonalących jakość kształcenia na kierunku, pogłębiających wiedzę studentów oraz rozwijających ich zainteresowania, przewiduje się organizację wykładów otwartych z udziałem prelegentów realizujących działalność naukowo-badawczą w zakresie pedagogiki specjalnej oraz spotkania ze specjalistami-praktykami. Elementem zapewniania wysokiego poziomu jakości kształcenia na kierunku Pedagogika Specjalna będzie również dbałość o adekwatne kompetencje pracowników naukowo-dydaktycznych w zakresie powierzanych zajęć teoretycznych i praktycznych. Przewiduje się nawiązanie współpracy z pracownikami innych ośrodków, dysponującymi doświadczeniem naukowo-badawczym oraz dydaktycznym w zakresie określonej specjalności.

3. Zgodność z celami przyjętymi w systemie zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale

Wysoka jakość kształcenia jest kluczowym celem, jaki realizuje kierunek Pedagogika Specjalna, co jest zgodne z wymaganiami Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, wynikającego z polityki UMCS w Lublinie obejmującego wszystkie kierunki, formy i poziomy studiów.

Na kierunku tym realizuje się również wszystkie cele szczegółowe dotyczące systematycznego, kreatywnego planowania, organizowania i realizowania procesu dydaktycznego; stałego monitoringu i ciągłej analizy jakości kształcenia; ustawicznego podnoszenia kompetencji kadry dydaktycznej i naukowej; koordynowania działań i podejmowania czynności na rzecz doskonalenia procesu kształcenia; planowania i wdrażania działań korygujących i doskonalących.

Podejmowane prace będą obejmować zarówno systematyczne działania doskonalące program kształcenia, w tym zakładane efekty, sposoby ich realizacji, jak i jego ofertę w postaci specjalności. Realizowane zadania będą skoordynowane z pracami Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowym Zespołem ds. Sylabusów.

Proponowane kierunki zmian w ofercie kształcenia będą systematycznie analizowane, oceniane i monitorowane z uwzględnieniem opinii i postulatów interesariuszy zewnętrznych (przedstawicieli instytucji i agend rządowych, organizacji społecznych itp.) oraz wewnętrznych (pracowników, studentów, doktorantów).

Doskonalone będą procedury oceniania realizacji efektów kierunkowych i modułowych (zwłaszcza ich komplementarności, możliwości osiągnięcia i dokumentowania) poprzez wypracowanie

wywanie nowych narzędzi oraz poddawanie ich weryfikacji w badaniach z udziałem nauczycieli akademickich oraz studentów.

Podjęte zostaną dalsze prace zmierzające do wypracowania we współpracy z interesariuszami zewnętrznymi szerokiej oferty praktyk dla studentów oraz optymalizowania obszarów współpracy z pracodawcami w celu doskonalenia programu kształcenia.